

Csicsay Orsolya

Kádár Annamária: Az érzelmi intelligencia fejlődése és fejlesztésének lehetőségei óvodás- és kisiskoláskorban (Recenzió)

Napjainkban az érzelmi intelligenciának, valamint annak fejlesztésének egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a szakértők. Kádár Annamária 2012-ben kiadott könyvében nagyszerűen rámutat arra, hogy az érzelmek, azok kifejezése milyen nagyban hozzájárulnak egy lelkileg egészséges felnőtt boldogulásához és helytállásához a mindennapokban és azon felül is. Ahhoz, hogy mindez megvalósuljon, már a születéstől fogva gondozni, ápolni kell a megfelelő fejlődést az egyes életszakaszoknak megfelelően. A könyv első része ismerteti az olvasóit a világ számos nagy pszichológusának megállapításával, kutatásaik eredményeivel, összehasonlítja az egyes elméleteket, melyek rámutatnak az érzelmek szerepére a társas kapcsolatok szabályozásában, valamint befolyásolják a figyelmet, az észlelést, de akár a tanulást is. Az olvasó, legyen akár szülő, akár pedagógus, közelről megismerkedhet az érzelmi élet alakulását meghatározó tényezőkkel csecsemőkortól kezdődően egészen a kisiskolás korig. Az író erőteljesen hangsúlyozza, hogy mennyire fontos a biztonságos, szeretetteljes családi háttér megléte már a születés első percétől kezdve. A kötődés minősége vagy annak a hiánya sorsdöntő lehet a későbbi életben, meghatározza a társas viszonyokat, a párkapcsolatokat, az egészségi állapotot, de akár az önbizalmat is. Egy egész fejezetben olvasható az intelligencia kutatásának rövid történetisége, melyben számos világhírű pszichológus meghatározását vonja párhuzamba az íróé. Fogalmának értelmezése ma is vitatott terület, de abban a legtöbb szerző egyetért, hogy az érzelmi intelligencia maga a kikristályosodott intelligencia. Fejlesztésének szükségessége abban nyilvánul meg, hogy az egyén felismerje és kimutassa érzelmeit, tudatában legyen pillanatnyi érzelmei hatásának, kezelni tudja érzelmeit, ami által könnyebben birkózik meg a szorongással, lehangoltsággal, ingerlékenységgel. A saját érzelmeink kezelésén túl fontos mások érzelmeinek felismerése is. Ennek alapja az empátia, amely segítségével könnyen dekódolni tudjuk mások igé-

nyeiről, vágyairól közvetített jelzéseket. A szociális befolyásolás képessége feltehetően nem csupán a saját érzelmeink kezelését, hanem mások érzelmeinek kézben tartását is. Az érzelmek tudatosítása ugyanis sokkal hatékonyabbá teszi a szociális alkalmazkodást.

A könyv egy további kis részében Kádár Annamária az érzelmi intelligencia tréningekkel való fejlesztésével foglalkozik. Bemutatja annak történeti előzményeit, majd ismerteti eredményes megvalósításának körülményeit. Az efféle tréningek célja az öntudatosítás és az énkép javítása, a szociális percepcióban való jártasság növelése, valamint az inadaptív viselkedésmódok felváltása alkalmasabbakkal. Az érzelmi intelligencia-tréning egyik lényeges fókuszja, hogy mind a pedagógusok, mind a gyerekek elsajátítsák azt a képességet, hogy az érzelmeket a gondolkodás serkentésére használják fel. Az érzelmi kompetencia fejlesztésének életkoroknak megfelelő lépcsőfokai vannak. Kisgyermekkorban a legfontosabb, hogy a gyermekben biztonságérzet alakuljon ki. Ha a családi és az óvodai környezetben is biztonságban érzi magát, bátran fedezi fel az új ingereket. A gyermek érzi, hogy bátran elindulhat az ismeretlen felé, de közben tudja, hogy bármikor segítséget kérhet, ha fenyegető ingerekkel szembesül. Ez a tudat olyan erőforrás lesz, amely bátorságot ad számára, amikor elbizonytalanodik. Az óvodai és az iskolai környezetben a vezető szerep a pedagógusé. Ahhoz, hogy a gyermek érzelmi intelligenciája a lehető legjobban fejlődjön, elsősorban empatikus, kreatív és gyermekközpontú pedagógusra van szükség.

Kádár Annamária a könyv záró részében számos jó gyakorlatot kínál, melyek a mindennapokban alkalmazhatóak az óvodában és iskolában egyaránt, sőt tovább fejleszthetőek a csoport és a gyerekek igényeinek megfelelően. Ugyanis ha a pedagógus tudatosan szabályozza az érzelmeket, odafigyel a gyerekek fejlődésére, törekszik a kölcsönösen elfogadó célok kitűzésére, akkor az érzelmi intelligencia fejlődését segíti elő.

Ne azt nézd, kinek milyen a borszíne, hanem azt, milyen a szíve.

(Ma de pr'oda, savi hin manušes morči, aš dikh, savo les hin jilo..)

Roma közmondás

A roma tanulók oktatásának kérdésköre szlovákiai és külföldi viszonylatban is a romákat érintő egyik legfontosabb és leginkább aktuális kérdések közé tartozik. A romák és az iskola kapcsolatát számos kutatás vizsgálta s vizsgálja napjainkig, hiszen maga a probléma rendkívül szerteágazó.

A témát kutató egyének többsége megegyezik abban, hogy a problémát haladéktalanul orvosolni kell, hiszen a többségi társadalomban kisebbségként, méghozzá nagy számban jelenlévő kisebbségként élő romák felzárkóztatása az oktatás és művelődés talaján válhat igazán hatékonyá.

A romák jelentős része nem tulajdonít nagy jelentőséget az oktatásnak. A fiatal romák esetében gyakori jelenség, hogy az iskola (nehézkés) elvégzése után gazdasági szempontból a társadalomnak szinte teljesen haszontalan tagjaivá válnak.

A cigány származású tanulók az óvodákban, valamint a későbbi iskolai képzés során egy egészen sajátos szerepet töltenek be. Származásukból adódóan másfajta értékorientációval rendelkeznek, életstílusuk, kulturális, szociális és ökonómiai hátterük jelentős mértékben eltér nem cigány származású társaiktól. Fliegel szerint a cigány származású tanulók esetében a pedagógus oktatói-nevelői munkáját jelentős mértékben befolyásolják a következő tényezők: a beszédkészség folyamatának kialakulásánál jelentkező nehézségek, a családi nevelés terén megfigyelhető hiányosságok, melyek a szülők eltérő kulturális hátterére vezethetőek vissza, gyakori betegeskedés, alultápláltság, a szülők munkanélkülisége, s az ebből adódó rossz ökonómiai háttér, a romákkal szemben fennálló előítéletek leküzdései (Portik, 2003, 27).